

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

לפני כבוד השופט שאול שוחט, סג"נ -אב"ד

כבוד השופטת עינת רביד

כבוד השופט נפתלי שילה

המערערים – המשיבים שכנגד 1. פלוני
2. אלמונית
ע"י עו"ד דוד שרם

נגד

המשיבה – המערערת שכנגד פלונית
ע"י עו"ד אברהם סטי

פסק דין

השופט נפתלי שילה:

לפנינו ערעור וערעור שכנגד על פסק דינו של בהמ"ש לענייני משפחה מיום 29.11.18 (כב' סגנית הנשיא השופטת מירה דהן), שבמסגרתו נקבע בין היתר שלמערערת זכויות במקרקעין וכן ניתן תוקף להוראה בהסכם ממון המורה על העברת כספים למערערת לאחר פטירת בן זוגה ומאידך, צומצמה זכותה של המערערת לקבלת כתובתה.

רקע כללי

1. המשיבה והמערערת שכנגד (להלן: "האלמנה") נישאה לד' א' (להלן: "המנוח") ביום 16.10.82 (להלן: "בנה"ז"). לשניהם היו אלו נישואין שניים. המערערים והמשיבים שכנגד, הם ילדיו של המנוח מנישואיו הראשונים (להלן גם: "הילדים").

2. עוד לפני נישואי בנה"ז, רכש המנוח ביום 10.4.80 עם עוד שותפים, 33.3% מ- 2/3 של מגרש בחולון (להלן: "המגרש"). המנוח והשותפים בנו על המגרש בניין מסחרי (להלן: "הבניין").

3. ביום 27.4.83 רכשה האלמנה 2/18 חלקים מאחד מהשותפים של המנוח במגרש. האלמנה שילמה מס רכישה על החלק במגרש שהיא רכשה (להלן: "הסכם הרכישה").

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

4. הבניין חולק לכמה אולמות בין השותפים והשותפים השכירו את האולמות. בחלק מחוזי
השכירות, מצוינת האלמנה כאחת המשכירות.

5. ביום 18.3.98 חתמו בנה"ז על הסכם ממון שאושר ע"י בית המשפט ביום 18.5.98 (להלן: **"ההסכם הראשון"**). בהסכם הראשון נקבע שדירת האלמנה בת"א ותכולתה תיוותר
בבעלות האלמנה בלבד. כמו כן נקבע בהסכם הראשון ביחס לבניין כי:

**"כל הפירות הנובעים משימוש או השכרה של זכויות הבעל... יהיו שייכים לאישה כל זמן
שהצדדים נשואים ויהיו שלה גם לאחר פטירת הבעל במשך כל ימי חייה, בתנאי
שהצדדים יהיו נשואים בעת פטירתו של הבעל."**

6. ביום 24.8.11 חתמו הצדדים על תיקון להסכם הראשון (להלן: **"הסכם הממון"**) שאושר
וקיבל תוקף של פס"ד ביום 11.12.11. בהסכם הממון נקבע כי במקום הסעיף הנ"ל בהסכם
הראשון, ייקבע כי:

**"הבעל מצהיר כי הוא בעל הזכות להירשם כבעלים של זכות בעלות בשלושה אולמות...
הבעל מצהיר כי הוא בעל זכות החזקה הבלעדית באולמות... הבעל מצהיר שהזכויות
באולם שבקומה ב' המסומן בתשריט... באות ח'.. (להלן: **"אולם האישה"**) הינו בבעלותה
הבלעדית של האישה והאישה זכאית לכך שזכויותיה באולם האישה תרשמה על שם
האישה בלשכת רישום המקרקעין. הבעל מתחייב להעביר את הבעלות בזכויותיו באולם
האישה מיד עם דרישתה הראשונה. כל ההכנסות הנובעות מהשכרת האולמות יגבו על
ידי הצדדים במשותף, יופקדו בחשבון בנק משותף של הצדדים ויהיו שייכים לצדדים
במשותף."**

כמו כן נקבע בהסכם הממון כי:

**"אם הבעל ילך לעולמו לפני האישה, כל ההכנסות מדמי שכירות של האולמות יהיו
שייכים לאישה בלבד, לרבות היתרה שתיוותר בחשבון המשותף האמור לעיל, אם תותר.
לאחר פטירת האישה... יהיו הבעל או יורשיו זכאים להכנסות הנובעות מכל האולמות
למעט אולם האישה, אשר יועבר לבעלות יורשיה."**

7. המנוח נפטר ביום 10.6.14 ולאחר פטירתו, הגישה האלמנה שלוש תביעות כנגד הילדים.
התביעה הראשונה היא למתן פס"ד הצהרתי לפיו היא בעלים של כשליש מהאולמות בבניין

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

בהתאם להסכם הרכישה וכן שהיא בעלים של אולם ספציפי שסומן בתשריט באות ח' (להלן: "אולם ח"). בתביעה השנייה עתרה האלמנה לקבלת דמי השכירות המגיעים לה עקב היותה בעלים של חלק מהבניין וכן לאור ההוראות שנקבעו בהסכם ממון שלפיו היא תקבל לכל ימי חייה את מלוא דמי השכירות שיתקבלו מזכויות המנוח בבניין. בתביעה השלישית עתרה האלמנה לקבל את כתובתה.

8. בהמ"ש קמא דן במאוחד בשלוש התביעות. להלן נפרט את הכרעותיו בכל אחת מהן, את טענות הצדדים בערעורים על פסק הדין ואת פסיקתנו בערעורים.

א. התביעה לפס"ד הצהרתי בדבר זכויות האלמנה בבניין

1. האלמנה טענה בתביעתה, שהיא רכשה בשנת 1983 שליש מהבעלות בבניין ובנוסף, על פי הסכם הממון, המנוח העביר לבעלותה את אולם ח'.

2. הילדים טענו שאין תוקף להסכם הרכישה משנת 1983 ובכל מקרה, מהסכמי הממון שבנה"ז ערכו, ברור שכל זכויות המנוח בבניין היו שייכות לו בלבד והאלמנה הסכימה לכך. בכל הנוגע לאולם ח' שהמנוח העניק לאלמנה – מדובר בהתחייבות לתת מתנה שהמנוח חזר בו ממנה, בין היתר עקב התנהגותה המחפירה של האלמנה כלפיו.

3. הילדים טענו שמתוך הסכמי הממון שבנה"ז חתמו עליהם, עולה בבירור ששני בנה"ז ראו בכל האולמות רכוש של המנוח בלבד והוא התחייב להעניק לאשתו את אולם ח' בלבד. אם אכן האלמנה היתה בעלת שליש מהאולמות, מדוע הדבר לא נזכר כלל בהסכמי הממון? מדוע ההסכמים נוסחו כך שנאמר בהם במפורש שהאולמות שייכים למנוח בלבד? ברור אם כן לטענתם, שלא אלמנה אין כל חלק ונחלה בבניין.

4. בהמ"ש קמא קיבל את עמדת האלמנה וקבע שהיא בעלת שליש מהאולמות ובנוסף, שהיא הבעלים הבלעדי של אולם ח' שהוענק לה על פי הסכם הממון. בהמ"ש קמא ביסס את קביעתו על מגוון מסמכים המוכיחים שהאלמנה היתה בעלת זכויות בבניין. בין היתר פורטו מסמכים אלו:

(1) ההסכם הרכישה שלפיו האלמנה רכשה 2/18 מחלקו של אחד משותפי המנוח במגרש (מש' 10). האלמנה שילמה מס רכישה בגין העסקה (מש' 11).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

(2) בעלי הזכויות בבניין השכירו את האולמות בבניין והאלמנה מוזכרת כאחד המשכירים. לדוגמא: בהסכם שכירות עם חברת ת' לתקופה של שלוש שנים מיום 1.12.83, מפורטים שמות המנוח והאלמנה כמשכירים (מש' 15). גם בהסכם שכירות שנערך ביום 27.12.01 עם חברת א', מוזכרת האלמנה ברשימת המשכירים בהסכם השכירות (מש' 16) וכן בהסכם נוסף (מש' 17).

(3) בשטר חוב שניתן ע"י שוכר בגין הסכם שכירות מיום 13.12.04, התחייב השוכר לשלם סך של 12,000 ₪ לבעלי האולם, שביניהם נכללו המנוח והאלמנה. (מש' 18).

(4) באישור עו"ד צימר מיום 22.7.04 מוזכרת האלמנה יחד עם המנוח כאחת מבעלי הזכויות בבניין (מש' 19). גם באישור רו"ח ארדה מיום 23.5.13 מוזכרת האלמנה כמי שמקבלת את שכר הדירה יחד עם בעלה המנוח (מש' 20).

5. בהמ"ש קמא קבע כי במסמכים נוספים מתוארת "קבוצת א" (שם המשפחה של המנוח והאלמנה) כבעלים של 50% מהנכס. למנוח לבדו היו רק 33.3% מהנכס (לאחר שבתחילה היו לו 23.3% והוא רכש עוד 10% מהשותף שחורי) ולאמנה היו 16.6% מהנכס ויחדיו היו להם מחצית מהזכויות. לולי חלקה של האלמנה, לא היו לבנה"ז 50% מהזכויות.

6. בהמ"ש קמא הביא מדבריו של עו"ד ונגליק שערך את הסכם הממון והעיד שלא ידע באותה עת שלאמנה יש 16.6% מהזכויות ולכן לא ציין זאת בהסכם הממון. גם האלמנה העידה שהיא לא ציינה את היותה בעלים של חלק מהאולמות, מאחר שהיו לה מסמכים על כך ולא עלה צורך לפרט זאת בהסכמי הממון.

7. ביחס לאולם ח' – בהמ"ש קמא קבע שהזכויות באולם הוקנו לאלמנה כבר בעת שחתמה על הסכם הממון. המנוח חתם על ייפוי כוח בלתי חוזר להעברת זכויות אלו לאשתו עוד ביום 21.8.11 (מש' 24) והוא חתם באותו יום על תצהיר שבו הצהיר שהעביר זכויות אלו לאשתו ללא תמורה. האלמנה אישרה אף היא בתצהיר מאותו יום, שבעלה העביר לה את הזכויות (מש' 25 ו-26). נפסק שחתומה על ייפוי כוח בלתי חוזר מהווה ויתור על זכות החזרה ולכן המנוח לא יכול היה לחזור בו מהתחייבותו להעניק את אולם ח' לאלמנה. בנוסף, הטענה בדבר התנהגות מחפירה של האלמנה כלפי המנוח "נטענה בעלמא ולא הוכחה". לפיכך, קבע בהמ"ש קמא, שהמנוח העביר לאלמנה את אולם ח' בהעברה גמורה והיא בעלת הזכויות הבלעדית בה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

8. הילדים לא השלימו עם פסק הדין והגישו ערעור. בערעור הם טענו כי מהסכמי הממון עולה
בבירור שהאולמות היו שייכים רק למנוח. לטענתם: "אם היו למשיבה זכויות כלשהן
באולמותיו של המנוח, הדבר היה מתבטא במפורש או באופן אחר בהסכמים". כמו כן
לטענתם, אף מצוואתו האחרונה של המנוח שקוימה על אף התנגדות האלמנה, עולה בבירור
שהמנוח ראה באולמות רכוש שלו באופן בלעדי. המנוח אף העביר סמוך לפטירתו את כל
זכויותיו בבניין לילדים והדבר מלמד שהוא סבר שכל הזכויות בבניין שייכות לו בלבד,
לרבות אולם ח'.
9. לטענת הילדים, האלמנה לא הוכיחה ולו "בבדל ראייה" שהסכם הרכישה תקף והיא לא
נתנה כל הסבר מדוע הזכויות שכביכול היא רכשה לפני 35 שנים, לא נרשמו על שמה באף
מקום, לרבות אצל רשות מקרקעי ישראל והיא גם לא רשומה כבעל זכויות באישור הזכויות
של רמ"י מיום 9.4.14. האלמנה לא הציגה שטרי מכר, שטרי העברת זכויות או ייפוי כוח
בלתי חוזר שמלמדים שהיא בעלים של שליש מזכויות המנוח בבניין.
10. בנוסף טוענים הילדים, שהאלמנה מעולם לא הגישה תביעה לביטול פסק הדין שאישר את
הסכם הממון וברור שאם לאלמנה היו זכויות באולמות מכוח העובדה שהיא רכשה אותם,
לא היה נקבע בהסכם הממון שדמי השכירות בכל האולמות יהיו שייכים לאחר פטירתה
למנוח ולירשיו. האלמנה כלל לא סברה שיש לה זכויות באולמות והיא אימצה "את
הסיפור החדש והמפוקפק" שהמציא עבורה בא כוחה. שמה אף לא מופיע בתשריטי
החלוקה של האולמות שערכו השותפים.
11. הילדים מפנים ל"ראייה ניצחת" בדמות מכתבו של בא כוח האלמנה עו"ד ונגלניק מיום
10.7.14, כחודש לאחר פטירת המנוח. במכתב לב"כ הילדים טען עו"ד ונגלניק כי מכוח
הסכם הממון המקנה לאלמנה דמי שכירות מהאולמות "אשר היו בבעלות המנוח כל ימי
חייה" מגיעים לה דמי שכירות. לטענתם, עולה בבירור שאף בא כוחה לא העלה על דעתו
שיש לאלמנה זכויות משלה בבניין ומדובר ב"הודאת בעל דין והוכחה ניצחת ומכרעת
לעובדה כי כל האולמות היו בבעלות המנוח ללא יוצא מן הכלל". בנוסף, אף האלמנה
הודתה בחקירתה שאולם ו' היה שייך למנוח בלבד והוא רכש אותו משחורי ולכן ברור שאין
לה כל חלק ונחלה באולם זה.
12. לדברי הילדים, גם הסכם השכירות שנערך עם השוכר א' כמפורט לעיל, שבו מוזכרת
האלמנה כאחד מהמשכירים, תוקן ונקבע בסעיף 9.8 להסכם, שדמי השכירות המגיעים
למנוח (מחצית) יועברו למנוח בלבד ולא גם לידי האלמנה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

13. הילדים טוענים שלא למנה אין גם כל זכויות באולם ח' ולא היה מדובר במתנה לאתר אלא בהתחייבות לתת מתנה. האלמנה הודתה שלא ביקשה לאחר חתימת ההסכם שהמנוח יעביר לה את הזכויות באולם ח' וברור שהתחייבות זו נזנחה והאלמנה וויתרה עליה והיא כלל לא השתכללה. הילדים מפנים לפסיקה שקובעת שניתן ללמוד מהתנהגות בני זוג על כוונה לבטל חיוב שנקבע בהסכם ממון.
14. בנוסף גורסים הילדים, שהמנוח לא וויתר על זכות החזרה. ייפוי הכוח שעליו חתם המנוח היה רגיל ולא בלתי חוזר. לטענתם, מדובר במתנה ולא בעסקת תמורה וייפוי הכוח התבטל עם פטירת המנוח. כמו כן הילדים טוענים שהאלמנה התנהגה בהתנהגות מחפירה כלפי המנוח ולמנוח "התנהגות מחפירה" ניתנה פרשנות מקלה ורחבה. לכן לשיטתם, המנוח יכול היה לחזור בו מהמתנה כפי שעשה וזכות החזרה גוברת אף על הוראה בהסכם ממון.
15. האלמנה מצידה תומכת במסקנותיו של בהמ"ש קמא. לטענתה, למערערים אין כל הסבר כיצד "צמחו" למנוח 50% מהבניין. לדבריה, "הוכח... שללא זכויותיה של המשיבה בבניין, אין ולא יכולים להיות למנוח 50% מהזכויות בבניין". הילדים התעלמו לחלוטין מהמסמכים הרבים המלמדים שלא למנה זכויות בבניין ואף בכתבי הגנתם הם לא הכחישו את עצם קיומם של המסמכים ולא טענו שהם מזויפים. הילדים לא הוכיחו שהסכם הרכישה לא תקף ולפיכך, יש להכיר בזכויותיה הקנייניות של האלמנה.
16. האלמנה טוענת שהצוואה שערך המנוח לא יכולה ליצור למנוח זכויות שלא היו לו. לכן, העובדה שהמנוח התייחס לכל האולמות כשלו, לא משפיעה על זכויותיה שהיא רכשה בכסף מלא, דיווחה על העסקה לרשויות המס ושילמה מס רכישה.
17. האלמנה טוענת שטענת הילדים שבנה"ז זנחו את הסכם הממון לא נטענה כלל בבהמ"ש קמא והיא גם אינה נכונה מבחינה משפטית. שהרי, לצורך ביטול הסכם ממון יש צורך לערוך הסכם בכתב ולאשרו בבהמ"ש ובנה"ז לא שינו ולא ביטלו את הסכמי הממון שערכו.
18. לדברי האלמנה, הסכמי חלוקת השימוש בבניין "אינם מעבירים בעלות ואינם קובעים בעלות בנכס". העובדה שיתר השותפים חתמו על הסכמי השכירות שבהם מוזכרת האלמנה כאחת מהמשכירות, מלמדת שכל השותפים בבניין ידעו והכירו בזכויותיה באולמות.
19. האלמנה טוענת שלא היתה כל חובה להזכיר את כל רכוש הצדדים בהסכמי הממון. העובדה שזכויותיה של האלמנה בבניין לא נזכרו בהסכמי הממון, לא יכולה להעלים את הזכויות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

20. לדברי האלמנה, הזכויות האובליגטוריות של המנוח באולם ח' הועברו בשלמות לאלמנה
ועסקת המתנה הושלמה. לא מדובר בהתחייבות לתת מתנה, אלא במתנה שהושלמה לאחר
שהמנוח חתם על תצהיר ההעברה וייפוי הכוח.
21. לאחר עיון בטענות הצדדים, אציע לחבריי לדחות רכיב זה של ערעור הילדים ולאשר את
הכרעתו של בהמ"ש קמא, לפיה לאלמנה זכויות בשליש מהזכויות באולמות מכוח הסכם
הרכישה והיא אף בעלת הזכויות באולם ח' מכוח הסכם הממון.
22. הסכם הרכישה לא נסתר. הסכם הרכישה ברור וחד משמעי: האלמנה רכשה 16.6%
מהזכויות שהיו לה"ה ג' במגרש. האלמנה דיווחה על העסקה ושילמה מס רכישה וכמפורט
לעיל, במסמכים רבים היא אוזכרה כבעלת זכויות. העובדה שבהסכם שכירות אחד נקבע
שבפועל דמי השכירות ישולמו לידי המנוח, לא מפקיעה את זכויותיה הקנייניות של
האלמנה. גם העובדה שבתשריטי חלוקת האולמות נעדר שמה, ומצוין רק השם "א" (שם
המשפחה של המנוח והאלמנה), לא גורעת מתוקף העסקה והסכם הרכישה. גם הראייה החדשה
שהילדים ביקשו להגיש בערעור (שמעיקר הדין כלל לא ניתן להגישה כיום, שעה שניתן היה
להגישה לבהמ"ש קמא ולא ניתן כל נימוק המסביר מדוע הדבר לא נעשה), בדמות הסכם
נוסף משנת 1985 שבו לא מוזכרת זכות האלמנה בנכס, לא יכולה להפקיע את זכויותיה
שנרכשו כדין בהתאם להסכם הרכישה שתוקפו לא נסתר. האלמנה לא היתה צריכה להביא
לעדות את מוכרי הזכויות. אדרבא, על הילדים שהתכחשו להסכם הרכישה, היה מוטל
הנטל להוכיח שהוא לא תקף והם לא הביאו ולו בדל ראיה שיכולה להוכיח כי קיים פקפוק
באמינותו של הסכם הרכישה.
23. אכן, קיימת תמיהה מדוע בהסכמי הממון לא נזכר שגם לאלמנה יש חלק מהזכויות בבניין
ומצופה שהדבר היה נרשם. ברם, כפי שציין בהמ"ש קמא, עו"ד ונגלניק שערך את ההסכם
העיד שלא ידע שגם לאלמנה יש זכויות באולמות ולכן ניסח את ההסכם באופן זה (עמ' 19
שורה 24 עד עמ' 20 שורה 2 ועמ' 27 שורות 23-27). ייתכן שאף האלמנה לא זכרה שעה שנערך
הסכם הממון הראשון בשנת 1998 והסכם הממון בשנת 2011 שהיא רכשה חלק מהאולמות
עוד בשנת 1983 (עמ' 25 שורה 20). יתכן שמאחר שאין מחלוקת שדמי השכירות הועברו
לחשבון המשותף, פרח הדבר מזיכרונה או שהיא לא סברה שצריך היה להזכיר זאת בהסכם
הממון, מאחר שהיו בידיה מסמכי הרכישה, כפי שהעידה (עמ' 45 שורות 9-11). ברם,
משהוצגו מסמכי הרכישה לא ניתן להתעלם מהם ולגרוע מתקפותם.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

24. אי אזכור של רכוש מסוים בהסכם ממון, לא יכול להעלים ולבטל את הזכות. מה גם, שלא
נסתרה טענת האלמנה שבהסכמי הממון לא נזכר רכוש נפרד נוסף שהיה לצדדים ובהסכם
הממון אוזכר רק רכוש שלגביו הצדדים רצו לקבוע הוראות ספציפיות (עמ' 11 שורות 13-15
לפרוטוקול הדיון בערעור). גם העובדה שבמכתב שכתב עורך דינה של האלמנה לאחר פטירת
המנוח לא הוזכר שלא אלמנה יש זכויות באולמות, לא יכולה להפקיע את זכויותיה (עמ' 29
שורה 21) וכנראה בא כוחה לא ידע על כך שעה ששלח את מכתבו. נראה כי הדבר הובהר גם
לא אלמנה, רק לאחר מכן, כשנבדקו המסמכים.
25. המערערים לא הסבירו כיצד היו לבנה"ז 50% מהזכויות באולמות, ללא חלקה של האלמנה
בשיעור של 16.67%. מהיכן "צמחו" אחוזים נוספים למנוח, אם הוא רק רכש 33.3%?
למערערים לא היתה כל תשובה לשאלה מהותית זו.
26. לפיכך, בדין ובצדק קבע בהמ"ש קמא שלא אלמנה זכויות בשיעור של 16.67% באולמות מכוח
הזכויות שהיא רכשה בהסכם הרכישה משנת 1983.
27. גם בכל הנוגע לאולם ח' דין הערעור להידחות. ראשית, המנוח והאלמנה חתמו על תצהירי
מתנה עוד ביום 21.8.11 ובאותו יום נחתם ייפוי כוח בלתי חוזר לטובת האלמנה. בייפוי
הכוח נאמר שההעברה היא "ללא תמורה" והמנוח קיבל את "התמורה המלאה" עבור רכוש
זה. לא היתה חובה לציין את הרכוש שהמנוח קיבל בתמורה ובהחלט יתכן שעצם העובדה
שהאלמנה הסכימה שהמנוח יתגורר בדירתה כל השנים ללא תשלום, היוותה "תמורה
מלאה". ייפוי הכוח היה בלתי חוזר והמנוח התחייב שלא לבטל אותו ושהוא יחייב את
יורשיו. בנוסף, הסביר עו"ד ונגליק בעדותו, כי הסיבה שבגינה נאמר בהסכם כי ההעברה
בפועל תבוצע רק עם דרישה של האלמנה, נקבעה היות שהיה מו"מ בין בנה"ז על רכישת
אולם ח' חזרה ע"י המנוח בתמורה לתשלום לא אלמנה (עמ' 22 שורות 21-22).
28. כידוע, חתימה על ייפוי כוח בלתי חוזר בעסקת מתנת מקרקעין, מהווה ויתור בכתב של נותן
המתנה על האפשרות לחזור מהמתנה. כפי שנקבע בע"א 404/84 סעתי נ' סעתי, פ"ד מא (2),
477 בעמ' 493:
- "כרגיל צריך לדעת לראות בייפוי כוח בלתי חוזר הנחתם בפני נוטריון ציבורי ויתור מצד
הנותן על זכות החזרה ממתנה בלתי מותנית לפי סעיף 5(ב) סיפא לחוק המתנה... הרשות
לבטל מתנה שטרם הושלמה, כל עוד לא שינה המקבל את מצבו לרעה, אינה מתניישה,
לדעתי עם מתן ייפוי כוח בלתי חוזר שהמתנה מיועדת לו".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
29. בע"א 493/91 מזרחי נ' מזרחי, פ"ד נ (1) 199 בעמ' 206 נקבע כי:
- "ניתן להניח כי נותן המתנה הניח כי בחתימתו על ייפוי הכוח הבלתי חוזר הוא מוותר על זכותו לחזור בו מן המתת, ואולי אף ניתן להניח כי נותן המתנה התכוון להשלים, ככל הניתן, את כל הפעולות הדרושות מצדו לשם השלמת העברת הקניין במתנה, על ידי החתימה על ייפוי הכוח האמור".
30. יתר על כן: במקרה דנן, שעה שמדובר בנכס שרישומו לא הוסדר בלשכת רישום המקרקעין, הרי שעם חתימת תצהירי המתנה וייפוי הכוח, המתנה הושלמה. כפי שנקבע בע"א 1284/92 אריה רתם נ' מנחם רתם, פ"ד מט (5) 257 בעמ' 260:
- "אם זכותו של הנותן היא זכות אובליגטורית בלבד, דהיינו, אם הוא עצמו אינו הבעלים הרשום של המקרקעין אלא הוא בעל הזכות לקבל רישום (בין של בעלות בין של חכירה), הרי בהעבירו זכות זו לאחר, מעביר הוא כל מה שיש לו באותם מקרקעין ובכך משלים הוא את המתנה ומי שהופך להיות בעל הזכות האובליגטורית תחתיו, הוא מקבל המתנה".
31. מאחר שהמתנה הושלמה כאמור, לא חל סעיף 5 לחוק המתנה המאפשר חזרה מהתחייבות לתת מתנה, אם המקבל התנהג בצורה מחפירה כלפי נותן המתנה. ברם, אף אם היה מדובר בהתחייבות לתת מתנה, אין עילה להתערב בממצאי בהמ"ש קמא שקבע שהילדים כלל לא הוכיחו התנהגות מחפירה של האלמנה כלפי המנוח. המנוח אכן האשים בתקופה האחרונה לחייו את האלמנה באוזני ילדיו ובאוזני אחרים בטענות קשות. אולם, לא הוכח כלל כי לטענות אלו היה בסיס עובדתי וייתכן בהחלט שהמנוח רצה לרצות את ילדיו בטרם פטירתו, שעה שידע שיחסייהם עם האלמנה לא היו טובים באותו מועד.
32. הסכם הממון לא בוטל ובמסגרתו התחייב המנוח להעביר את אולם ח' לאלמנה. יורשיו לא יכולים להתנער מהתחייבות זו. טענתם שבנה"ז זנחו סעיף זה בהסכם, לא נטענה כלל בבהמ"ש קמא ולא הוכחה. מה גם, שעל פי הוראות חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג – 1973 (להלן: "חוק יחסי ממון"), כל שינוי בהסכם ממון מצריך שיערך בכתב ובאישור בית המשפט. אכן, בבע"מ 2943/18 פלונית נ' פלוני ואח' (6.12.18) קבע בהמ"ש שניתן באופן עקרוני לקבוע שהסכם ממון מבוטל מאחר שנזנח ע"י הצדדים, ברם במקרה דנן, כלל לא הוכח שהוא נזנח. בנוסף, העובדה שהאלמנה לא פעלה לביצוע הרישום בפועל, לא מלמדת כלל על זניחת הזכות, במיוחד שהבניין כולו טרם נרשם בלשכת רישום המקרקעין.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

33. **סיכום ביניים** : ערעור הילדים בכל הנוגע לזכויות האלמנה בבניין, נדחה.

ב. התביעה הכספית לדמי שכירות מהאולמות

1. האלמנה טענה שלאור הסכם הממון, היה על המנוח להעביר בחייו את מלוא דמי השכירות שהתקבלו מהבניין לחשבון המשותף, ולאחר פטירתו, היא זכאית לקבל את מלוא דמי השכירות למשך כל ימי חייה.

2. האלמנה טענה שבגין השנים 2012-2014 לא הועבר לה סך של 67,000 ₪ שלא הופקד לחשבון המשותף. לטענתה, למרות שביום 8.3.14 – כשישה שבועות לפני פטירת המנוח – המנוח העביר את האולמות במתנה לילדים, אין הדבר גורע מהוראות הסכם הממון שלפיו היא זכאית לקבל את מלוא דמי השכירות.

3. הילדים טענו שההוראה בהסכם הממון לפיה האלמנה זכאית לקבל לאחר פטירת המנוח את מלוא דמי השכירות, מנוגדת להוראת סעיף 8 (ב) **לחוק הירושה** תשכ"ה – 1965 (להלן: "**סעיף 8**") הקובע כי:

"מתנה שאדם נותן על מנת שתוקנה למקבל רק לאחר מותו של הנותן, אינה בת תוקף אלא אם נעשתה בצוואה לפי הוראות חוק זה".

4. האלמנה טענה שעל פי הפסיקה יש לפרש את הוראות סעיף 8 בצמצום ומאחר שהמנוח לא הדיר יורש מירושתו, לא חלה המגבלה של סעיף 8 והוא שריר וקיים.

5. בהמ"ש קמא דחה את טענות האלמנה בכל הנוגע לכספים שלטענתה לא הופקדו בחיי המנוח בחשבון המשותף, מאחר שהיא לא הרימה את הנטל להוכחת טענותיה. בכל הנוגע לתקופה שמיום פטירת המנוח ואילך, נפסק שהוצאת דמי השכירות מהיקף העיזבון אינה סותרת את הוראות סעיף 8 ולכן האלמנה זכאית לקבל את מלוא דמי השכירות כפי שנקבע בהסכם.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

- 1 בהמ"ש קמא פסק שסכום התביעה לא הוכח כדבעי ע"י האלמנה אבל הוא מתיר לאלמנה
2 "לנקוט הליך מתאים להוכחת הסכומים האמורים באמצעות ראיות ו/או מומחה (שמאי
3 או כיוב')".
4
5 7. הילדים טוענים שטעה בהמ"ש קמא שעה שלא קבע שהוראת הסכם הממון בדבר תשלום
6 דמי השכירות לאחר פטירת המנוח בטלה בהיותה מנוגדת לסעיף 8 ובנוסף לטענתם, "טעה
7 כשאפשר למשיבה לערוך מקצה שיפורים ולהגיש תביעה חדשה, שבחלקה חופפת לתביעה
8 הכספית ובכך להטריד את המערערים בהטרדה נוספת ובהליכים נוספים בגין תביעה
9 שנדונה, והכל בניגוד לדין אשר במקרה זה אינו מאפשר פיצול תביעות" (סעיף 1.46 לעיקרי
10 הטיעון).
11
12 8. בכל הנוגע לתביעה הכספית עד למועד הגשת התביעה - אני סבור שהדין עם הילדים
13 ובנקודה זו אציע לחבריי לקבל את הערעור ולקבוע כי משהאלמנה לא הוכיחה את תביעתה
14 הכספית במסגרת התביעה שהגישה, לא ניתן לאפשר לה ניהול משפט חוזר בגין אותה עילה.
15 האלמנה לא יכולה לבצע "מקצה שיפורים" ולהגיש תביעה לדמי שכירות בגין אותה עילה,
16 שעה שלא ניצלה את זכותה בהליך דנן ולא השכילה להביא הוכחות לטענותיה.
17
18 9. ברם, בכל הנוגע לערעור הילדים אודות זכותה העקרונית של האלמנה לקבל את מלוא דמי
19 השכירות בהתאם להסכם הממון, אציע לחבריי לדחות את הערעור ולאמץ את קביעת
20 בהמ"ש קמא, לפיה הוראה זו בהסכם הממון לא סותרת את סעיף 8 והיא תקיפה.
21
22 10. השאלה האם הוראות בהסכם ממון שאושר על פי חוק יחסי ממון גוברות על הוראות סעיף
23 8 (א) לחוק הירושה האוסר הסכם בדבר ירושתו של אדם שלא באמצעות צוואה, עלתה
24 לראשונה בע"א 169/83 שי נ' שי, פ"ד לט (3) 776 שבו קבע בהמ"ש העליון כי "התשובה
25 אינה קלה" וכי:
26
27 "לא מן הנמנע ש"הסכם ממון" שאושר כדין יכול לקבוע, למי יהיה נכס פלוני במות אחד
28 מבני הזוג" (עמ' 782).
29
30 11. בפסק הדין שניתן ע"י כב' השופטת פרוקצ'יה בע"ז 289/97 (ירושלים) עיזבון המנוח אפרים
31 אחרים נ' לוניה ואחרים (11.1.99), דן בית המשפט בשאלת היחס בין חוק יחסי ממון לבין
32 סעיף 8 לחוק הירושה ונקבע שהוראות חוק יחסי ממון גוברות על הוראות חוק הירושה.
33 בין היתר, נימק זאת בהמ"ש בכך שחוק יחסי ממון הוא חוק ספציפי ומאוחר יותר וכן היות

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

שחוק יחסי ממון דן במשטר הרכושי במקרה של פקיעת נישואין, כאשר פקיעת נישואין כוללת על פי ההגדרה בחוק, גם מוות. כמו כן קבע בית המשפט, כי שיקולי מדיניות משפטית ועידוד עריכת הסכמי ממון, תומכים במסקנה שיש לאפשר לבני זוג לקבוע במסגרת הסכם ממון, אף הוראות ביחס למה שיעשה ברכושם לאחר אריכות ימים ושנים.

12. בין היתר נקבע שם כי :

"המחוקק הביע את דעתו כי הסכמי ממון בין בני זוג אינם נכללים בגדר סעיף 8(א) לחוק הירושה... הרציונל העומד מאחורי הפרשנות המצמצמת את תחולת סעיף 8(א) לחוק הירושה ביחס להסכם רגיל המתייחס לנכס של העיזבון, תקף על אחת כמה וכמה לגבי הסכם ממון בין בני זוג הנוגע למטריה מיוחדת שלגביה יש עניין מיוחד שבמדיניות להקל ולקדם פתרון בעיות כאובות בדיני המשפחה שלעיתים נוקפות שנים רבות עד לפתרון... סעיף 148 לחוק הירושה קובע כי חוק זה אינו בא לפגוע ביחסי ממון בין איש לאשתו... הוראה זו מוציאה במפורש את תחום יחסי הממון מגדר חוק הירושה".

13. בית המשפט אימץ שם את עמדת או"מ פרופ' שילה ז"ל בספרו **פירוש לחוק הירושה תשכ"ה-1965** כרך א' עמ' 97-98 ואת עמדת פרופ' שיפמן במאמרו "יחסי ממון בין בני זוג", **קובץ הרצאות בימי עיון לשופטים תשל"ג**, עמ' 126 בעמ' 129-130 (בניגוד לדעתו של פרופ' רוזן צבי ז"ל שהחריג מצב שבו יש הסדר ספציפי במקרה פטירה להבדיל מגירושין) וקבע שהוראות חוק יחסי ממון גוברות על הוראות חוק הירושה וניתן לקבוע הסדרים שיחולו לאחר המוות בהסכם ממון.

ראו גם : תמ"ש (ת"א) 32240/96 **בן דרור נ' בן דרור** (8.4.99) והשוו : תמ"ש 41530/07 **פלוני נ' פלונית** (21.10.07).

14. עמדה זו באה לידי ביטוי אף בהצעת חוק הירושה (דו"ח ועדת טירקל). בהצעת החוק נקבע כי : **"הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על הסכם ממון כמשמעותו בחוק יחסי ממון ועל יצירת נאמנות"** (סעיף 10 (ב) **לתזכיר חוק דיני ממונות** (חלק הירושה) תשס"ו - 2006). גישה זו השתלבה עם עמדת הפסיקה מימים ימימה, לפיה יש ליתן פרשנות מצמצמת לסעיף 8 לחוק הירושה (ראו : ע"א 682/74 **יקותיאל נ' ברגמן** פ"ד כט(2), 757, ד"נ 39/80 **ברדיגו ואח' נ' ד.ג.ב 9 טכסטיל בע"מ ואח'**, פ"ד לח(4) 197).

ראו : קריטנשטיין רונן, "מתנה מחמת מיתה- עיון מחודש" **הפרקליט** מט 403 (התשס"ח).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

15. ברם, המצב המשפטי בנושא זה השתנה בעקבות בע"מ 7468/11 פלוני נ' אלמונית (3.7.12) (להלן: "פס"ד פלוני") שבו קבע כב' השופט הנדל כי:

"דין הירושה הישראלי אינו מוכן להכיר בהסכמה בין שניים ביחס לגורל הירושה כלפי מי מהם. הסכם כזה בטל, לרבות האפשרות שצד אחד, למשל בן הזוג, יוותר על זכויותיו לרעהו.... ושמא יאמר כי חוק יחסי ממון גובר משום שמאוחר הוא לחקיקת חוק הירושה, אשיבנו כך, חוק הירושה לא קבע חריג בנדון ביחס לחוק יחסי ממון, כפי שידע לעשות ביחס לסעיפים אחרים.... ויתור על מסלול הצוואה תוך הענקת כוח להסכם ממון כתחליף לה, אינו יוצא ידי חובתו מבחינה פורמאלית ועלול להגביר את אי הוודאות וחוסר הביטחון בחתירה לתוצאה המקיימת את רצון המנוח. גם מנקודת מבטה של כוונת בני הזוג, אין להניח כלל שהסכם ממון שנערך ביניהם נועד לשמש צוואה עבור כל אחד מהם. במישור המעשי, על צד העורך הסכם ממון לדעת כי יהא עליו לערוך גם צוואה אם אין הוא מעוניין בחלוקת רכושו בהתאם לחוק הירושה".

16. דהיינו, לא ניתן לכלול בהסכם ממון הוראה "הורשתית" שתחול לאחר פטירת בן זוג. הוראה כזו לכאורה ניתן לבצע רק באמצעות צוואה, לאור סעיף 8.

17. פרופ' שחר ליפשיץ במאמרו "הסדרה חוזית של יחסי הממון בין בני זוג לעת מוות", **הון משפחתי**, א' 1' (ינואר 2014) 33, מאבחן בין מצב של הדרת יורש מירשתו בהסכם ממון לבין מצב של הענקת זכויות ליורש. זאת, אף אם קיים בהסכם הממון הסדר רכושי המבחין בין מוות לבין גירוש. לגישתו, כשבן זוג מעניק רכוש שלו לאחר פטירתו לבת הזוג שנתרה בחיים, אזי מדובר בהוראה המגדירה את היקף העיזבון ולא הוראה הקובעת את זהות היורשים ולכן היא אינה סותרת את סעיף 8.

לדבריו:

"אני תומך בהחלטות בתי המשפט... לפיהן ניתן להסדיר במסגרת הסכם ממון באופן ייחודי את הסדרי הרכוש בין בני הזוג במקרה של מוות. לדעתי, המבנה האנליטי המבחין בין קביעת היקף העיזבון - המותרת בהסכמי ממון, ובין חלוקתו - המתאפשרת רק בצוואה, מאפשר קביעת הסדר ייחודי של יחסי רכוש לעת מוות".

ראו גם: עמ"ש 25736-02-13 צ'א' נ' נ'ה' ואח' (23.11.14) בסעיף 5 לפסק דינו של חברי כב' השופט (כתוארו אז), שאול שוחט.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

18. עמדה זו מקובלת עלי והיא עולה בקנה אחד עם הפסיקה העיקבית הקובעת שיש לתת
פרשנות מצמצמת לסעיף 8. היא מגשימה אף את כוונת הצדדים בהסכם הממון ומעניקה
תוקף לרצונם הברור והחד משמעי. לפיכך, במקרה דנן, שעה שלא הודר יורש מירושתו
ונקבע בהסכם הממון שכר הדירה מהבניין יועבר לאלמנה אחרי מות המנוח, לא מדובר
בהוראה הסותרת את סעיף 8, היות שמדובר בהענקה בלבד. סעיף זה לא עוסק בחלוקת
העזיבון ואינו סעיף ירושתי. הוא עוסק בהיקף רכושו של המנוח ולכן מדובר בסעיף ממוני
שיש לו תוקף.
19. ודוק: יש לראות בהעברת דמי השכירות מהאולמות של המנוח לאלמנה לאחר פטירתו,
כחלק מההסדר הרכושי הנובע מזכויותיה של אשתו בנכסים שהצטברו במשך שנות
הנישואין הרבות. זאת, על אף שחלק מהאולמות נרכשו לפני הנישואין והם מהווים לכאורה
נכס שאינו בר איוון. כשם שהמנוח יכול היה להבטיח לאלמנה מעין "מזונות מן העיזבון"
למשך כל חייה בדמות תשלום חודשי שעל העיזבון לשלם לאלמנה, הוא יכול היה לקבוע כי
דמי השכירות מהאולמות השייכים ליורשיו, ישמשו לכך.
20. בתמ"ש 25786-06-10 ב.ט. נ' עזבון המנוח א.ט. ז"ל (9.10.12) דנה כב' השופטת לוי
במקרה שבו התחייב הבעל לשלם לאחר פטירתו מכספי עיזבונו סכום חודשי לאלמנה
למשך כל ימי חייה. פסק דין זה ניתן לאחר שכבר ניתן פסה"ד בבהמ"ש המחוזי בבאר שבע
שאושר בפס"ד פלוני, אשר קבע שלא ניתן לעגן הוראות הורשה בהסכם ממון. באותו מקרה
נקבע כי:
- "התשלום החודשי המוסכם... הוא הסדר ממוני שנועד לזכות את התובעת בגין זכויות
שנצברו לה בתקופת הנישואין. הם חלק מהסדר רכושי כולל שהושג בין המנוח לתובעת...
הבחירה בתשלומים חודשיים אינה שוללת את אופיו של ההסדר כהסדר חלוקת רכוש בין
בני זוג במסגרת הסכם גירושין, להבדיל מהסדר של הורשה... אי הכללת החיוב בצוואת
המנוח אינו גורע מתוקפו של החיוב. חיוב זה גורע ממסת העיזבון הנופלת לידי הנתבעת".
- אני סבור כי במקרה דנן, יש לראות בקביעה לפיה דמי השכירות יועברו לאלמנה לאחר
פטירת המנוח, כזכות הנובעת מכוח יחסי הרכוש הזוגיים שלהם. לכן היא תקיפה ואין צורך
בצוואה על מנת לתת לה תוקף. לפיכך, בצדק קבע בהמ"ש קמא שההוראה בדבר העברת
כספי שכר הדירה תקפה ולא למנה מגיע לקבל את מלוא שכר הדירה למשך כל ימיה.
21. **סיכום ביניים:** ערעור הילדים על קביעת בהמ"ש קמא לפיו זכאית האלמנה להגיש תביעה
חדשה לדמי שכירות ממועד הפטירה ועד יום הגשת התביעה מתקבלת. מאידך, נדחה ערעור

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

הילדים על זכאותה של האלמנה לקבל את מלוא שכר הדירה מהאולמות ממועד הגשת כתב
התביעה ואילך.

ג. התביעה לתשלום הכתובה

1. בהמ"ש קמא קבע שלמרות שעקרונית זכאית האלמנה לקבל את כתובתה ולא חל אף פטור
מחובה זו, "נוכח העובדה שבהמשך לפטירת המנוח, מקבלת התובעת סכומים ניכרים
מידי חודש ונוכח ההלכה שבדין כאמור ומטרת הכתובה, אין מקום ל"כפל זכויות"
והתובעת תוכל לקבל את הסכום הגבוה מבין השניים".

2. האלמנה טוענת שפסיקה זו סותרת את סעיף 11 (ג) לחוק הירושה תשכ"ה – 1965 הקובע
כי:

"המגיע לבן זוג על פי עילה הנובעת מקשר אישות, ובכלל זה מה שאישה מקבלת על פי
כתובה, ינוכה מחלקו בעיזבון, הוראה זו לא תחול על מה שמגיע לבן זוג לפי חוק יחסי
ממון תשל"ג – 1973 או לפי הסכם ממון כמשמעותו באותו חוק....".

3. לטענת האלמנה, סכום שכר הדירה המגיע לה מהאולמות עולה על סכום הכתובה ולא
היתה כל הצדקה לשלול ממנה את זכותה לכתובה. מה גם, שטענה זו לפיה מאחר שהיא
מקבלת את שכר הדירה מהאולמות היא אינה זכאית לכתובתה, כלל לא נטענה ע"י הילדים
בבהמ"ש קמא.

4. לדברי האלמנה, מאחר שהיא נושלה כליל בצוואת המנוח, לא ניתן לנכות את מה שקיבלה
כתוצאה מהסכם הממון, מתוך חובו של העיזבון לשלם את כתובתה. בנוסף, הילדים לא
טענו כלל טענת קיזוז בכתב ההגנה ואף לא הגישו תביעה כספית להשבת סכום כלשהו
שלטענתם היא נטלה שלא כדין.

5. הילדים טוענים מנגד, שלא קיים כל חיוב לשלם את הכתובה "נוכח התנהגותה המחפירה
בקיצוניותה, הנתק והקרע, דין המשיבה כמורדת" (סעיף 1.47 לעיקרי הטיעון). הילדים
טוענים שהאלמנה גזלה את רכוש המנוח כשרוקנה כמעט כליל את החשבון המשותף שהיו
בו 14 מיליון ₪, לא טיפלה במנוח כשאושפז והיה ביניהם קרע עמוק. לטענתם, האלמנה
היא אישה אמידה בעלת הכנסות ונכסים רבים והיא כלל לא זקוקה לכתובתה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

6. אני סבור שדין הערעור בנושא הכתובה להתקבל. כפי שקבע בהמ"ש קמא בצדק, טענות
ההגנה של הילדים בכל הנוגע לשלילת זכאותה של האלמנה לא הוכחו כלל והם נדחו כדין.
אין מקום להתערב בממצאי בהמ"ש קמא.

7. ברם, מאחר שזכויותיה של האלמנה לקבל את שכר הדירה מהבניין נובעות מהסכם הממון,
הרי שסעיף 11 (ג) לחוק הירושה קובע במפורש כי מה שמגיע מהסכם ממון לא יופחת ממה
שמגיע ליורש מהעזבון. דהיינו, החוק מאפשר לאלמנה לקבל הן את חלקה בירושה והן את
כתובתה במצטבר. במקרה דנן, האלמנה לא מקבלת דבר מעיזבונו של המנוח על פי צוואתו
וזכותה לקבל את המגיע לה על פי הסכם הממון ובנוסף את כתובתה.

8. דברים אלו אף עולים בקנה אחד עם סעיף 148 לחוק הירושה הקובע כי: **"חוק זה אינו בא
לפגוע ביחסי ממון בין איש לאשתו או בזכויות הנובעות מקשר אישות..."**.

9. לפיכך, הערעור ברכיב זה מתקבל והאלמנה זכאית לכתובתה בצירוף הצמדה כחוק.

העולה מן המקובץ:

לו דעתי תשמע, אציע לחבריי כדלהלן:

א. ערעור הילדים על התביעה לפס"ד הצהרתי בדבר זכויות האלמנה בבניין, יידחה.

ב. ערעור הילדים ביחס לתביעה הכספית יתקבל חלקית, במובן זה שלא יתאפשר
לאלמנה להגיש תביעה כספית לתשלום דמי שכירות בגין חובם כלפיה עד יום
הגשת התביעה ואולם, האלמנה זכאית לקבל את דמי השכירות מיום הגשת
התביעה ואילך למשך כל ימי חייה, כפי שנקבע בהסכם הממון.

ג. ערעור האלמנה בנושא הכתובה מתקבל ועל הילדים כיורשי המנוח, לשלם לה את
מלוא כתובתה בתוספת הצמדה כדין.

ד. לאור העובדה שערעור האלמנה התקבל במלואו וערעור הילדים נדחה ברובו,
הילדים ישלמו לאלמנה הוצאות בסך כולל של 20,000 ₪.

ה. הערובה שהפקידו הילדים על פירותיה תועבר לאלמנה ואילו הערובה שהפקידה
האלמנה, תושב לה באמצעות בא כוחה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

1

נפתלי שילה, שופט

2

3

4

5

הש' שאול שוחט, סגן נשיא, אב"ד:

1. א. צבר הראיות שהניחה האלמנה לפני בית משפט קמא בדבר זכויותיה ב-16.7% חלקים

שירשה מה"ה ג', על פי הסכם הרכישה מיום 27.4.83, בנכס מושא המחלוקת מחד גיסא,

והעדר התכחשות לתוקפו של הסכם זה בכתב ההגנה של הילדים אף חוסר יכולתם ליתן

הסבר להיות המנוח הבעלים של 50% מהזכויות בנכס, שעה שהוכח כי הוא רכש (בשני

שלבים) רק 33.3% מהזכויות בו, מחייבות את התוצאה אליה הגיע חברי הש' שילה, בהקשר

זה.

ב. מקובלים עליי גם נימוקיו של חברי בכל הנוגע להקניית הזכויות באולם ח' לאלמנה,

מכוח הסכם הממון, כמו גם זכאותה לקבלת כספי הכתובה.

2. שונה עמדתי בכל הנוגע לזכאותה של האלמנה לדמי השכירות מהאולמות, מכוח הסכם

הממון.

3. דיני הירושה והצוואה עוסקים בחלוקת העיזבון. דיני הרכוש הזוגי עוסקים בקביעת היקף

העיזבון. שתי מלכויות, כמאמר בית המשפט המחוזי בבאר שבע, בעמ"ש 28507-10-10 א'

צ' נ' א' מ' "ואין מלכות... נוגעת בחברתה... אפילו כמלוא הנימה" (פורסם בנבו 11.9.11).

בפרשה זו, הובהר בדעת רוב (השופטות צפת וברקאי) כי "לא קיים כל מאבק בין חוק יחסי

ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973... לבין חוק הירושה, תשכ"ה-1965... בעוד חוק יחסי

ממון והסכמי ממון תוחמים ושולטים על היקף העיזבון מכוח החיים המשותפים, לעת

פקיעת הנישואין, הרי חוק הירושה קובע את זהות היורשים וחלוקת העיזבון, בין בירושה

על פי דין בין מכוח צוואה... חוק יחסי ממון שולט על מרחב חלוקת הנכסים בין בני זוג,

לעת פקיעת החיים המשותפים ומכוח החיים המשותפים ואילו חוק הירושה שולט על

מרחב חלוקת הנכסים שנותרו בעיזבון המנוח לאחר החלוקה עקב החיים המשותפים."

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

1 בהחלטה בבקשת רשות הערעור שהוגשה על פסק דין זה, אישר ביהמ"ש העליון, מפי הש'
2 הנדל, את דעת הרוב ואמר את הדברים הבאים :

3 "יש להבחין בין עריכת הסדר לאיזון משאבים לבין בדיקת עזבונו של בן הזוג שנפטר.
4 אלו הן שתי בדיקות נפרדות. שאלה אחת היא מה היקף הנכסים המצויים בעיזבון. שאלה
5 אחרת היא אופן חלוקת העיזבון לאחר תחימת היקפו. לשון אחר – מהו תוכן העיזבון
6 לעומת מיהו הנהנה ממנו. חוק יחסי ממון עניינו השאלה הראשונה של הגדרת היקף
7 העיזבון. חוק הירושה עוסק בסוגיה השנייה שעניינה חלוקת העיזבון. את שני החוקים
8 האמורים יש להפעיל באופן ששואף ליצירת הרמוניה ביניהם. המטרות והתכליות של
9 שני החוקים אינן חופפות אלו את אלו. כמובן, עניינם של שני החוקים הוא עשיית צדק
10 בחלוקת נכסים. אולם בעוד חוק יחסי ממון קובע כללים לחלוקת הרכוש לנוכח החיים
11 המשותפים של שני בני הזוג על ציר זמן הנישואין עד לפקיעתם, דיני הירושה מתמקדים
12 בנקודת רגע המוות של אחד מבני הזוג תוך קביעת כללים, לצד הכרה באוטונומיה בהיקף
13 זה או אחר של המוריש".

14 אחר הדברים האלה המשיך הש' הנדל וקבע, תוך הפניה לסעיף 8(א) לחוק הירושה, כי דיני
15 הירושה בישראל אינם מכירים בהסכמה בין שניים ביחס לגורל הירושה כלפי מי מהם וכי
16 הסכם כזה שנעשה, לרבות הסכם שבו צד אחד, למשל בן זוג, יוותר על זכויותיו לרעהו, בטל
17 הוא. הש' הנדל הוסיף, כי יש לשמור על ההבדלים בין חוק יחסי ממון לבין חוק הירושה
18 ולמנוע מצב בו "כבלי הסכם לעניין ירושה עתידית, יגבילו בצורה ישירה או עקיפה, את
19 יכולתו של המוריש לשנות מצוותו" (להלן: "פסק דינו של הש' הנדל").

20 4. פסק דינו של הש' הנדל הכריע, לכאורה (לכאורה), שכן ניתן בדן יחיד; בלא שניתנה רשות
21 ערעור; בנסיבות בהן קביעתו הינה בגדר אמרת אגב משניתנה בהתייחס להסכם שלא
22 אושר; הסכם כזה, שלא עבר הליך של אישור ואימות, אליבא דכל הדעות אינו גובר על
23 הוראות סעיף 8 לחוק הירושה) במחלוקת עליה עמד חברי הש' שילה (סעיף 10-14 לפסק
24 דינו) בשאלת היחס בין הוראות סעיף 8 לחוק הירושה להוראות סעיף 5 לחוק יחסי ממון.
25 אליבא דהש' הנדל הסכמי ממון, הכוללים בתוכם הוראות ירושתיות, אינם גוברים על
26 הוראות סעיף 8 לחוק הירושה וסותמים את הגולל על האפשרות לייחד בהסכמי ממון או
27 בכל הסכם זוגי אחר הסדרים ייחודיים למקרה של מוות.

28 האמנם?

29 5. א. הוראת סעיף 8 לחוק הירושה, על שני סעיפיה הקטנים, הינה גורפת בניסוחה ובהגבלות
30 שהיא מטילה על חופש החוזים – הסכם בדבר ירושתו של אדם בחייו; ויתור על ירושה של

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

1 אדם בחייו; מתנה שתוקנה למקבל לאחר מותו של הנותן, כולם בטלים אלא אם תוכנם
2 בא לידי ביטוי בצוואה.

3 סעיף 8(א) לחוק הירושה מכוון לשתי הגבלות המוטלות על מוריש בעשיית הסכמים בחייו:
4 המוריש אינו יכול לעשות עסקה בה הוא מנשל יורש על פי דין ממעמדו כיוורש; המוריש
5 אינו יכול לעשות עסקה בה הוא מתחייב להפוך אדם ליורש, ועל הגבלה אחת המוטלת על
6 היורש. זה אינו יכול לסחור בירושתו, למכור אותה או לוותר עליה (ילדו של מוריש לא יכול
7 לכרות חוזה עם אחיו כי הוא מוותר על רכוש אביו, שעודנו בחיים, לטובתו, בתמורה או
8 שלא בתמורה. אחרי פטירת המוריש ניתן לעשות עסקה כזו). סעיף 8(ב) לחוק הירושה
9 מחדד ומבהיר שהאיסור לא חל רק על הסכם או ויתור אלא גם על מתנה. מתנה שתוענק
10 הלכה למעשה רק במות המוריש או מתנה שתתקבל בידי מקבלה רק אחרי פטירת המעניק,
11 משוללת תוקף.

12 ב. ברם, אל מול הוראה זו עדים אנו להוראות סעיף 5(א) לחוק יחסי ממון וסעיף 148 לחוק
13 הירושה. סעיף 5(א) לחוק יחסי ממון קובע, כי **"עם התרת הנישואין או עם פקיעת
14 הנישואין עקב מותו של בן זוג... זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שוויים של כלל נכסי
15 בני הזוג, למעט..."**. הוראה זו, שמוצאת את מקומה בפרק השני **"הסדר איזון
16 המשאבים"**, מהווה את ברירת המחדל באין הסכם ממון המורה אחרת (סעיף 3(א) לחוק
17 יחסי ממון). מכאן, יכולים בני הזוג לחתום על הסכם ממון המורה אחרת – המורה כי עם
18 התרת הנישואין או עם פקיעת הנישואין עקב מותו של בן זוג, יהיה זכאי בן זוג אחד לחלק
19 גדול יותר מחלקו של בן הזוג האחר, וליתר דיוק לשווי חלק גדול יותר מזה של בן זוגו,
20 מתוך כלל הנכסים בני האיזון של בני הזוג. במילים אחרות, המתכתבות עם עיקרון האיזון
21 שבחוק יחסי ממון, רשאים בני זוג, בהסכם ממון, לקבוע יחס איזון שונה מברירת המחדל,
22 יחס איזון שיהא תקף גם לעת פקיעת הנישואין עקב מוות. קביעה, כאמור, לא עוסקת
23 בחלוקת העיזבון אלא בקביעת היקף העיזבון, קרי בצבר הנכסים בני האיזון שיעמוד
24 לחלוקה, בעיזבונו של בן הזוג לעת פטירתו. קביעה כאמור אינה עומדת בסתירה להוראות
25 סעיף 8 לחוק הירושה. להיפך, מיישבת היא, לטעמי, בין הוראה זו להוראות חוק יחסי
26 ממון, בוודאי נוכח הוראת סעיף 148 לחוק הירושה, שהוספה לחוק זה לאחר חקיקתו של
27 חוק יחסי ממון, שקובעת **"חוק זה (חוק הירושה ש' ש') אינו בא לפגוע ביחסי ממון בין איש
28 לאשתו..."**.

29 ההסדר הרכושי בחוק יחסי ממון הינו הסדר אובליגטורי דחוי לעת התרת הנישואין או
30 פקיעתם עקב מוות, על דרך של קביעת שוויו של הרכוש ואיזונו של השווי שנקבע בין בני
31 הזוג. לעת הזו כפופים בני הזוג להסדר האמור, שקובע כברירת מחדל איזון בחלקים שווים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

- 1 החוק מאפשר לסטות מהסדר זה על דרך של עריכת הסכם ממון הקובע אחרת (סעיף 3(א))
- 2 לחוק יחסי ממון) קרי שקובע הסדר איזון שונה לעת הזו.
- 3
- 4 6. על רקע דברים אלה מקובלת עליי גישתו של פרופ' שחר ליפשיץ, אותה היטיב לבאר
- 5 במאמרו "הסדרה חוזית של יחסי הממון בין בני זוג לעת מוות", הון משפחתי, כרך א',
- 6 מסעיף 1, עמ' 33, אלא שלטעמי יש ביישומה כדי להגיע לתוצאה מעט שונה במקרה
- 7 שלפנינו, מזו שהגיע אליה חברי השי' שילה.
- 8
- 9 7. פרופ' ליפשיץ מבחין בין הוראות שוללות/מדירות לבין הוראות מעניקות בהסכם ממון.
- 10 הראשונות חסרות תוקף, האחרונות תקפות הן.
- 11
- 12 לא יכולה להיות מחלוקת, כי הוראה בהסכם ממון המדירה יורש מירושתו (כפי שהיה
- 13 בפסק דינו של השי' הנדל) או שקובעת את זהות היורשים בטלה היא. לא רק שאין בחוק
- 14 יחסי ממון רמז לאפשרות זו אלא שהוראה כזו תעמוד בסתירה חזיתית להוראות סעיף
- 15 8(א) לחוק הירושה שעל איסוריה עמדתי לעיל. כן לא יכולה להיות מחלוקת שהוראה
- 16 בהסכם ממון שעניינה חלוקת העיזבון בטלה היא וחסרת תוקף. חלוקת עיזבון נעשית אחרי
- 17 מותו של אדם וקביעתה בהסכם סותרת בעליל את הוראות סעיף 8(א) בוודאי את הוראות
- 18 סעיף 8(ב) לחוק הירושה.
- 19
- 20 ומה באשר להוראות מעניקות?
- 21
- 22 8. א. כפי שהבהרתי לעיל, הוראה בהסכם ממון לפיה הסכימו בני הזוג כי עם פקיעת הנישואין
- 23 מכל סיבה שהיא - ומוכן אני להתקדם צעד נוסף אף להוראה הקובעת הסדר ייחודי של
- 24 יחסי הרכוש לעת המוות ששונה מזה לעת פרידה - (בניגוד לדעתו של פרופ' רוזן צבי המנוח
- 25 שמכוון להסכם שקובע הסדר איזון אחיד בכל מקרה של פקיעת נישואין) רכושם בר האיזון
- 26 יחולק באופן שונה מברירת המחדל שבסעיף 5 לחוק, עד כדי הענקה מלאה למי מהם, תהא
- 27 הוראה בת תוקף. להדגמה: הוראה בהסכם ממון בה הסכימו בני הזוג כי לעת התרת
- 28 הנישואין או פקיעתם עקב מוות יחס האיזון של הרכוש בר האיזון שלהם יהיה 20% לבעל
- 29 ו-80% לאישה. בקביעה זו הגדיר הבעל, בהסכם הממון, את היקף עזבונו לפני מותו, לא
- 30 את חלוקת עזבונו, והעמיד אותו, לעת המוות, על 20% בלבד מהרכוש בר האיזון. הוראה
- 31 שכזו, או דומה לה, אינה סותרת לטעמי את הוראות סעיף 8 לחוק הירושה ויש לתת לה
- 32 תוקף מלא.
- 33
- 34 ב. זאת ועוד, משום החירות שהוענקה לבני זוג לערוך הסכם ממון 'שקובע אחרת', יכולים
- 35 הם לחרוג מעיקרון האיזון הרכושי גם על דרך של חלוקת נכסיהם בני האיזון, בעיין, קרי
- 36 על דרך של העברת זכויותיהם בהם מהאחד לרעהו, הן לעת התרת הנישואין הן לעת

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

1 פקיעתם עקב מוות, כך למשל יכול בן הזוג האחד לקבוע, כי חלקו בנכס מסוים, שנכלל
2 במסת הנכסים בני האיזון, יעבור לבעלות מלאה של בן זוגו לעת התרת הנישואין ו/או לעת
3 פקיעתם עקב מוות ולשם האיזון יעבור חלקו של בן הזוג האחר בנכס אחר, לבעלותו שלו,
4 לעת הזו. עם זאת, סבורני כי הוראות מעניקות כאמור תגברנה על הוראות סעיף 8 לחוק
5 הירושה ככל שהן מתייחסות למכלול הנכסים בני האיזון של בני הזוג וככל שמדובר
6 בהסדרת יחסי הממון ביניהם, וביניהם בלבד.

7 ג. ברם, הוראה בהסכם ממון לפיה יעבור רכוש פרטי שאינו בר איזון, של מי מבני הזוג, לבן
8 זוגו האחר, לעת פקיעת הנישואין עקב מוות של בן הזוג המעניק, תהא בטלה משום שהיא
9 חורגת מעיקרון האיזון וכלליו ועניינה, בעליל, חלוקת עיזבון להבדיל מקביעת היקף
10 העיזבון. כך גם הוראה בהסכם ממון לפיה מורה בן הזוג האחד, כי נכסים שיגיעו אליו
11 לאחר מותו או פירות של נכסים הנמצאים בבעלותו בחייו, ושיגיעו לו אחרי מותו, גם אם
12 הם מופקים מנכס בר איזון, יעברו לבן הזוג האחר ובוודאי הוראה בהסכם ממון המעניקה
13 נכסים, גם אם נכסים בני איזון, אחרי מוות, לילדי בני הזוג. הוראות שכאלה סותרות
14 חזיתית את הוראות סעיף 8 לחוק הירושה ואין לתת להם תוקף.

15 9. על רקע הדברים הללו נבחן את תוקפה של הוראת סעיף 2(ד) להסכם הממון מיום 24.8.11
16 (הוא ההסכם השני) מושא הערעור שלפנינו, כמו גם ההוראה שקדמה לה, סעיף 2(ה)
17 להסכם הממון. להלן ההוראות הרלבנטיות בהסכם הממון:

18 "2(ה) כל ההכנסות הנובעות מהשכרת האולמות ייגבו על ידי הצדדים במשותף, יופקדו
19 בחשבון בנק משותף של הצדדים והיו שייכים לצדדים במשותף.

20 (ו) אם הבעל ילך לעולמו לפני האישה כל ההכנסות מדמי השכירות של האולמות יהיו
21 שייכים לאישה בלבד, לרבות היתרה שתיוותר בחשבון המשותף האמור לעיל אם תיוותר.
22 לאחר פטירת האישה, בין שתלך לעולמה לפני הבעל או אחרי, יהיו הבעל או יורשיו לפי
23 העניין זכאים להכנסות הנובעות מכל האולמות למעט אולם האישה אשר יועבר לבעלות
24 יורשיה והם יהיו זכאים לכל הזכויות הנובעות מכך".

25 ההענקה לאחר מות המנוח, על פי הסכם זה, מכוונת ליתרת כספי השכירות שנצברה
26 בחשבון המשותף לעת מותו ולכספי השכירות שיגבו גם לאחר מותו. אלה גם אלה משולמים
27 עבור האולמות שנסקרו בפסק דינו של חברי השי' שילה. האולמות הללו, חלקם בבעלות
28 המנוח חלקם בבעלות האלמנה. נכון למועד חתימת הסכם הממון השני האולמות לא היו
29 רכוש בר איזון. כך גם לעת חתימת הסכם הממון שקדם לו, ההסכם הראשון. כל אחד מבני
30 הזוג היה הבעלים של חלקים מסוימים באולמות שבבנין ברח' ---- בחולון, מכוח רכישה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-01-31306 פלונית נ' פלוני ואח'

1 של חלקים מסוימים בבניין, במועדים שונים, כך שלמנוח היו על שמו 33.3% ולאמנה
2 16.67% (כך השלימו השניים 50% מהזכויות במבנה). בהסכם הממון השני הוצהר, כי
3 המנוח "זכאי להירשם כבעלים של זכות בעלות בשלושה אולמות" בבניין וכי הוא בעל
4 זכות החזקה הבלעדית בהם כסף לזכויותיהם של השוכרים ששוכרים אותם. מנגד הוצהר
5 כי האלמנה הינה הבעלים של אולם אחד, אולם שסומן ח'. מכאן, ובהתאם להבחנות אותן
6 פירטתי לעיל, האלמנה זכאית כמובן לקבל את דמי השכירות בגין 16.7% מהזכויות בבניין
7 ובגין אולם ח', מכוח בעלותה. ברם, כספי השכירות שנצברו בחשבון ואלה שיגבו לאחר מות
8 המנוח, בגין בעלותו שלו באולמות שהוקצו לו, אלה חדלו להיות רכוש משותף ולכן הענקתן
9 אחרי מות המנוח צריכה להיעשות בדרך של צוואה.

10 שתי הוראות אלה קובעות הסדר ממוני שונה לעת התרת הנישואין ולעת פקיעת הנישואין
11 עקב מוות. לעת התרת הנישואין כספי השכירות שהצטברו בחשבון הבנק המשותף שייכים
12 לצדדים בחלקים שווים והם יחלקו בהם בשווה. לאחר מותו של המנוח כל כספי השכירות
13 יהיו שייכים לאלמנה ויעברו לבעלותה, הן היתרה שתיוותר בחשבון נכון לעת מותו של
14 המנוח ואף ההכנסות שתמשכנה להיות משולמות לאחר מותו מדמי השכירות המשולמים
15 עבור האולמות שבבעלותו. אלה גם אלה משולמות בגין נכסים של המנוח שאינם נכסים בני
16 איזון ועל כן הענקתם אינה יכולה להיעשות במסגרת הסכם ממון. עליה להיעשות בצוואה.

17 10. שאלה אחרת, אותה אני מעדיף להותיר בצריך עיון, שכן אין צורך במתן מענה לה לצורך
18 הכרעה במקרה שלפנינו, עוסקת בשאלת תוקפה של הוראה בהסכם ממון לפיה אחד מבני
19 הזוג מעניק לבן הזוג האחר זכויות שיש לו באחד מהנכסים בני האיזון, שיועברו לבן הזוג
20 האחר לאחר מותו שלו, קרי הענקה של נכס ספציפי, הגם שהוא בר איזון לבן הזוג האחר,
21 לעת פקיעת הנישואין עקב מוות, שלא במסגרת האיזון הכולל.

22 11. אם דעתי תישמע, יתקבל ערעור הילדים בנוגע לדמי השכירות במלואם והאלמנה לא תהא
23 זכאית לקבל את דמי השכירות בגין האולמות כפי שנקבע בהסכם הממון – בכל הנוגע
24 לכספים המגיעים בגין זכויותיו של המנוח באולמות.

שאל שוחט, סג"ן
אב"ד

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

1. מקובלת עלי ואני מצטרפת לחוות דעתו המקיפה והמלומדת של חברי השופט שילה בדבר זכויות האלמנה ב- 16.7% חלקים שרכשה מה"ה ג' ובאולם ח' וכן זכאותה לדמי הכתובה, כפי שאף הוסכם על ידי חברי אב"ד סג"נ שוחט.
2. בין חברי להרכב נתגלעה מחלוקת אחת והיא בשאלת זכאות האלמנה לדמי שכירות מהאולמות למשך כל חייה, כפי שנקבע בהסכם הממון.
3. חברי השופט שילה קבע שהאלמנה זכאית לדמי השכירות מכוח היות הסעיף סעיף "מעניק" בהסכם ממון, אשר יש לראות בו חלק מן ההסדר הרכושי, למרות שעסקינן בנכס שלכאורה אינו בר איזון. השופט שילה מדגיש "כשם שהמנוח יכול היה להבטיח לאלמנה מעין "מזונות מן העיזבון" למשך כל חייה בדמות תשלום חודשי שעל העיזבון לשלם לאלמנה, הוא יכול היה לקבוע כי דמי השכירות מהאולמות השייכים ליורשיו, ישמשו לכך." (סעיף 19 לחוות דעתו).
4. חברי, אב"ד, השופט שוחט קבע שהאלמנה איננה זכאית לדמי השכירות מהאולמות, שאינם שייכים לה, בשל כך שהאולמות הם נכסים פרטיים של המנוח, שאינם בני איזון ולכן יש בהוראה שכזו בהסכם ממון חריגה "מעיקרון האיזון וכלליו, ועניינה, בעליל, חלוקת עיזבון להבדיל מקביעת היקף העיזבון" (סעיף 8(3) לחוות דעתו), ולכן הענקתם יכולה להיעשות רק בצוואה.
3. המחלוקת בין חברי נוגעת להיקף הנכסים שנאפשר לבן זוג אחד להעניק (ודוק, להבדיל מלהדיר) לבן הזוג השני (ודוק, להבדיל מילדים או אחרים) במסגרת הסכם ממון בלבד, ללא צוואה: האם רק מנכסים בני איזון בין הצדדים או גם ממכלול הנכסים שיש לכל אחד מהצדדים.
4. אני סבורה שאין צורך להכריע במלוא המחלוקת כפי שהוצגה לעיל במסגרת התיק הנדון. לטעמי, לא ניתנה כאן הענקה של נכס בר איזון, אלא רק פירותיו של הנכס. המקור/ העץ, שהם במקרה זה האולמות עצמם, שייך ליורשים בלבד וממשיך להיות שייך להם. מכאן שלא מתעוררת סוגיית איזון הנכסים במלואה, אלא הוראה ספציפית לעניין פירות נכס. הדבר דומה לזכות מגורים לכל החיים, שנתן בן זוג למשנהו בדירת המגורים הרשומה ושייכת לבן הזוג המעניק וזאת בהסכם ממון בלבד ולא בצוואה. הוראה שלטעמי יש מקום לכבדה.
5. יתר על כן, לטעמי, היורשים, שהם בעלי המקור/העץ (הדירה, האולמות) רשאים למכור את המקור בכל עת, ובלבד שיבטיחו לבן הזוג את הסכום שנקבע בדרך של היוון או בכל דרך אחרת, ולכן יישום הסעיף דומה לקביעה בהסכם ממון של מזונות מן העיזבון לבן זוג (ללא

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31306-01-19 פלונית נ' פלוני ואח'

- 1 קשר בהכרח לנכס כזה או אחר), דבר ששני חברי מסכימים כי הוא אפשרי וזאת כדוגמת
2 פסק הדין של כבוד השופטת לוין בתמ"ש 25786-06-10 ב.ט. נ' עזבון המנוח א.ט. ז"ל
3 (9.10.2012).
- 4 6. סוף דבר, אני מצטרפת לעמדתו של השופט שילה בסוגייה זו, כי יידחה ערעור הילדים במובן
5 זה שהאלמנה זכאית לקבל את מלוא שכר הדירה מהאולמות ממועד הגשת כתב התביעה
6 ואילך.

7
8
9
10

עינת רביד, שופטת

- 11 הוחלט בהתאם לפסק דינו של כבוד השופט נפתלי שילה.
12 המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים.
13
14 ניתן היום, י' שבט תש"פ, 05 פברואר 2020, בהעדר הצדדים.
15
16

נפתלי שילה, שופט

עינת רביד, שופטת

שאול שוחט, סג"נ
אב"ד

17
18
19